

1 Timoteo

Paulo^e Timoteohât ekap anjoân kulemguop.

O nanne Timoteo,

¹ Nâmâ Paulo. Anitâ Tihit tihit Ambonaje Yesu Kiristo orop biwiyetne kepeiakmâ konohâk otmu Kiristohât aposolo katnekmâ âi nihimutâ mem mansan.

² Âi ya mem Kiristohât den pat ekgohomune nângârâ bulâne otmu nanje âwâne tânahomawot yakât dopneak yâkâlen biwinetne kepeim tânahom hon bawanjimait. Otmu Kiristone âwurem ge nine lohimbi sâm menenekmu manman kârikjan mannomgât nângâm biwinenne mem mansain. Otmu gâhât nângâm Anitâ yuwu sâm ulitguman. “O Awon, gâ Kutdânenne Yesu Kiristo orop Timoteo nângawanjim tihitne otmutâ biwine sânduk sâekgât ulitgohoan.” Yawu sâm ulitguman.

Lok nombotne Kiristohât den pat âlepe kelangatbi.

³ Nâne anjoân Epeso kapi pilâm Makeronia hânân yu takawe sâm den ekgohowan ya âlâkuak sâmune nângâ. Epeso kapi ambolipne nombotne yeje engatyeneak watmâ Anitâhât den bukulipene kâsikum yingim gai. Yawu gârâmâ den ya kelangatmâ kâsikum yingim gai ya nângâmune Kiristohât den pat yawu ki oap. Yawu gârâmâ gâne Epeso kapiân tat yakât otmâ gâne kuyingirâ pilânomai.

⁴ Yâkņe Anitâhât den ya wangim tâmbâlipyeņe yeņe biwiyenambâ den âlâlâ tetemu alahum gawi ya torokatmâ kâsikum yingimai. Otmu tâmbâlipyeņe yeņgât topyeņe girawu tap yakât sâm âi pâi tuhuakmai. Yawu otmai yan Kiristohâlen biwiyenâņe tiņâk ki kepeimai. Yakât otmâ nâņgân nâņgânyeņe hâlim milim otmu manmanyenâņe ki ke-lihakmap. Yakât otmâ gâņe kuyiņgirâ pilânomaihât naņgan.

⁵ Nenņe Kiristohât den pat âlepņe yu lohimbi kâsikum yingimunņe nâņgâņetâ bulâņe otmu yâkâlen biwiyenâņe tiņâk kepeinomaihât yâkņe menenekmâ âi sâm ningiop. Otmu yâkâlen biwiyenâņe kepeinâņe tosayeņe pilâyingimu biwiyenâņe sânduk sâmu yaņak bukulipyenâņe orop biwiyenâņe kepeiakmâ konohâk otmu naņganğimai. Yawu otmâ Kiristohât mâtâp tâņ tâņâk watmai.

⁶ Yawu gârâmâ lohimbi ya yeņgât topyeņe ekgo-hoan yaņe Kiristohât mâtâp ya tâpikgum den tâņât alahumai.

⁷ Otmu emelâk Anitâņe girem den âlâlâ Mose ekumu kulemguop ya nenņe topņambâek nâņgâm bukulpnenņe kâsikum yingiaın sâmai. Yawu sâmai yamâ yeņe girem den yakât topņahât pâpgum ki kâsikum yingim heņgeņgumai. Yakât otmâ gâņe kuyiņgirâ pilânomaihât naņgan.

⁸ Aiop, Anitâņe girem den âlâlâ Mose ekumu kulemguop yakât yuwu sâmune nâņgâ. Yamâ âlepņeâk hârok. Yakât torehenņe âlâ ki tâpiahop. Yawu gârâmâ lohimbi nombotņe girem den âlâlâ yakât andemņe wangim yeņe nâņgân nâņgânyeņambâek den torokatmai ya watmunņe

umatne otmap.

⁹ Otmu lohimbi uwawapne bia manmai ya yengât nângâm papatolipnennane girem den ki ekyongomai. Yâhâ lohimbi orotmeme bâlene otmâ manmaine girem den nângânetâ biwiyenan hâumu kuwihaknet sâm ya ekyongomai. Lohimbi yuwuya yengât yan. Lohimbi nombotnane ândâpyene kârikne otmâ papatolipyene yengât den ki nângâmai. Me kunyene kârikne otmâ Anitâhât nângânetâ gemu girem den ki watmai. Me âwâ mâmâlipyene me bukulipyene yengât nângâm bâleyingim yongonetâ mumai.

¹⁰ Nombotnaneâmâ nep tuhuninginet sâm lohimbi me nimnaom titipâ meyekmâ ip kâriknane hikuyeknetâ ttmâ yâk yengât âi tuhuyingimai. Lohimbi nombotnane loklipyene me imbilipyene betyenehen kionmai. Me loklipyenane imbilipyene pilâyekmâ lok bukulipyene orop eknâleangimai. Otmu imbilipyenane gurâ yawuâk loklipyene pilâyekmâ imbi bukulipyene orop eknâleangim orotmeme kinon otmai. Lohimbi nombotnaneâmâ den perâkne sâm bukulipyene kâityongomai. Nombotnaneâmâ bukulipyene yengât imbiâk den hakenan sâmai. Yâhâ nombotnaneâmâ Anitâhât den kum otmâ hilipgumai.

¹¹ Kiristohât hon bawalipnane Anitâhât girem den ya tân tânâk kâsikum yingimai yamâ nane Kiristohât den pat âlepne kâsikum yingiman yu orop lâuaksawot. Den pat âlepne yu nângâmain yan Anitâ ikne topne nângâmunne âlâ kândâkdâ otmu mepae-main.

Anitâje Paulo umam sâwanjiop.

¹² Kutdânenje Yesu Kiristohâlen biwinaje kepeim hoj bawanjim yâhâwomgât ikjahâk nângânihiop. Nângânihim nep sâm nihimu yâkât wâtjan kinmâ den pat âlepje lohimbi kâsikum yingim mansan. Yakât otmâ nâje herone nângâwanjim yâk mepaeman.

¹³ Yawu gârâmâ nâje emelâk yâkâlen biwine ki katban sâp yan biwi nângân nângânne manguakmu yuwu otmâ manban. Yâkât den pat âlepje mem ge katban. Yawu otmâ lohimbije yâkâlen biwiyene katbi ya topje âlâlâ mângâyekmâ mem bâleyekminiwan. Yawu otyingiminiwan yamâ Kiristo ikje otbangingiminiwan. Yawu otminiwan yan biwi nângân nângânne manguakmu ki nângâmâk mângâyekminiwan.

¹⁴ Yakât otmâ Anitâje ikjahâk wawaenekmâ nângân nângânne mem pâronj pilânihiop. Yawu otmâ biwine mem hewewej tuhumu Yesu Kiristohâlen biwinaje kepeiwan. Yawu otban yapâek yâk orop biwinetjaje hikuakmâ konohâk otmu manmâ gan yu. Yakât otmâ ikje komot nângâyingim hoj bayingim gaman.

¹⁵ Bulâjanâk Yesu Kiristone nen lohimbi bâleje sâreerenekmâ tosanenje pilâningiâk sâm Anitâje yâk hângângumu giop. Yakât nângâmunje bulâje otmu biwinenjae Kiristohâlen kepeim mannom.

Nâje ninahât nângâmune dondâ gemap yakât yuwu sâmune nângâ.

¹⁶ Lohimbi kerekje otmunje bâlemu tosanenje orop manbin yakât Anitâje mumuhât pat kuningop. Yâhâ lohimbije otjetâ bâleop ya wangim

nâñeâmâ dondâ otmune bâlemu tosa pato mewan. Yakât matñe umatñe dondâ membomgât dop olop. Yawu gârâmâ Kiristoñe biwine ikñan katbehât nâñgâm lohotñan otnihim matñe ki nihiop. Nine topne yawu tap. Otmu lohimbiñe yâkâlen biwiyenñe katñetâ Anitâñe manman kârikñahât pat kuyiñgiwuap. Yawu otmu Kiristoñe wawaenekmâ lohotñan otnihop yakât den pat ya lohimbiñe nâñgâm Anitâ mepaenomai.

Otmu Ambonnenñe Anitâ konok ki ekmain.

¹⁷ Yâhâmâ tat tat kârikñe tatmâ gaopñak tatmâ gamap. Otmu tatmâ yâhâmbisâp. Yâkñe ki teteop. Otmu biatbuapgât dop gurâ ki tap. Lohimbi tuhuyelehowâmbâek kunnennñe tatmâ tihitnennñe otmâ gamap. Otmu yawuâk tihitnennñe otmâ yâhâmbisâp. Yakât otmâ heronñe nâñgâwanñim mepaem manmâ yâhânom. Ya bonñanâk.

¹⁸ Nanne Timoteo, yuwu sâmunne nâñgâ. Lohimbi nombotñanñe Kiristohât den pat bulâñe ya kelanğatmâ bukulipyenñe kâsikum yinğimai sâmgâñe kuyiñgirâ pilânomaihât nâñgâm nep sâm gihwan. Emelâk Kiristohât komot ya yengât kunlipyenñe âi sâm gihim kungan mewi. Kungan mewi yan âi tuhurâ bulâñe girawu tetewuap yakât Wâtgât mâmânahât Heakñe biwiyenñan katmu den ekgohowi. Den ekgohowi ya nâñgâm Kiristohâlen biwihanñe tinâk kepeim yâkât den pat âlepñe ya lohimbi ekyongom manbuat. Yawu mandâ lohimbi âlâ me âlâñe mâtâp mañguhine sâm otnomai yan kârihem kinbuat.

¹⁹ Yawu mandâ yanâmâ Wâtgât mâmânahât Heakñe biwine ekmu ârândânñ oap yawu biwihanñe nâñgâwuat. Yâhâ lohimbi nombotñanñe Wâtgât

mâmâñahât Heakñe biwinenñe ekmu ki ârândân olop yawu biwiyenñe nâñgâwi. Yawu gârâmâ biwiyenñe yawu nâñgâm yan Wâtgât mâmâñahât Heak ya betgunetâ biwiyenñe pâlâmñe otmu manmâ ari hiliwahonomaihât pat mansai.

²⁰ Lok yâhâp, kutyetñe Himenai yet Alesande, yâkñe yawu otmâ Anitâ sâñ bâlewanñim gawot. Yawu olowot yakât nâñe ketetyelekmune yae-hen ari manmutâ Satanñe mâñgâyelekmun man-sawot. Otmu orotmemeyetñe bâlenñe ya ekma nâñgâm âlâkuâk Kiristohâlen biwiyetñe kepeim mansetgât nanñan.

2

Kiristohât lohimbiñe menduhuaknomân yuwu otmâ mannom.

¹⁻² Gâñeâmâ Kiristohât lohimbi yenñgât kunyene mansat yakât yuwu sâñmune nâñgâ. Kiristohât lohimbiñe menduhuakmâ Anitâhât den ya alahum kiki meytñim mepaeyeleknomaiân ekyongorâ Anitâ yuwu sâñ ulitgunomai. Lohimbi belâñgen manmaiñe nâñgâñinginetâ ârândân otmu manman sâñduhân mannehât nâñgâm gawamangât lok kunñe otmu galemlipnenñe ya tânyongoâk sâñ Anitâ ulitgunomai. Otmu Wâtgât mâmâñahât Heakñe mâmâñe otningimu Anitâhât tem lâuwaññim mannomai. Yawu manmâ lohimbi ewe katyekmâ lohotñan mannom sâñ Anitâ ulitgunomai. Otmu Anitâ ambonenñe lohimbi belâñgen manmai ya nen orop wawaenenekmâ tihitnenñe otmap yakât nâñgâm ulitgunomai.

³ Yawu ulitgujetâ yanâmâ Anitâ Manman kârikjahât Ambonaje nângâmu ârândân otbuap.

⁴ Lohimbi kerekje Kiristohât den pat âlepje ya nângâjetâ bulâje otmu yâkâlen biwiyenje katjetâ manman kârikjahât pat kuyingiwuap yakât Anitâje nângâmap.

⁵⁻⁶ Anitâ konok ambonenje tatmap. Otmu Yesu Kiristo iknak lohimbi kerek nengât toсахât otmâ ge kawenenjan kinmu kujetâ mumbuap sâp sâp kalop. Sâp ya ekmu ârândân otmu yanâk kujetâ muop. Yakât otmâ lohimbi âlâ me âlâje yâkâlen biwiyenje kepeimai yamâ Kiristone mem konohân tuhuyekmu biwiyenje hikuakmâ konohâk otmu Anitâje kaok nângâyimgim. Otmu kujetâ muop yan Anitâje lohimbi kerek nengât tosa pilâningim manman kârikjan torokatnenekbomgât nângâmap yakât topje teteop.

⁷ Topje yawuhât pâku lohimbi yengâlen ari Kiristohât den pat âlepje kâsikum yingimune nângâjetâ bulâje otmu yâkâlen biwiyenje kepeim manjetgât yâkje menekmâ aposolo âi sâp nihiop. Yâhâ gâje nâhâitje “Bulâjanâk eknohop,” yawu sâp den ekgohan yu Kiristohât komot ekyongorâ nângânomai.

⁸ Kiristohât lohimbiye wosapâ me wosapâ menduhuakmâ Anitâ yet Kiristo mepaeyelekmai ya yuwu sâp ekyongowuat. Lok nombotjae Anitâhât tem lâuwangim bukulipyenje orop ki sâp bâleangim den kakjan sahangimai. Galemlipyenje yawuya katyekjetâ lohimbi yengât senyenjan kinmâ Anitâ yu yakât ulitgunomai.

⁹⁻¹⁰ Otmu imbilipyenje Anitâhâlenâk

biwinenñaje kepeim tem lâuwangim mansain sâmai. Ya lok âlâ me âlâñe yekñâlemaihât hâkyeñe tihitñe otmâ senñe âlâlâ sekñe âlep âlep yañe ki hâkyeñe menâleaknomai. Otmu imbi ya bukulipyenñaje yekñetâ yahalâkgât somotyenñe mendenñomai yan senñe âlâlâ sekñe âlepñe orop ki menduhum mendenñomai. Yawu otmâ loklipyenñe ewe katyekmâ amutyenñan mannomai. Yawu manmâ bukulipyenñe nembe kalem otyingim tânyongonomai.

11-12 Imbilipyenñaje loklipyenñe yengât amutyenñan mannomaihât nanñan. Yakât otmâ lohimbiñe menduhuakmâ Anitâ yet Kiristo mepaeyelekmaiân imbi âlâ me âlâñe yahatmâ senyenñan kinmâ den kâsikum yingine sâm otmai yamâ kuyingiman. Yâkñeâmâ in denâk nângâm huruñ huruñ mannomaihât nanñan.

13 Orotmeme yawu otmâ mannomaihât sâm yingian yakât topñe yuwu. Emelâk Anitâñe lohimbi tuhuyelehop. Angoânâmâ Aram sâm tuhuop. Yakât kakñan imbiñe, kutñe Ewa sâm, ya tuhuop.

14 Tuhuyelekmu manowot yamâ angoân Sattanñe Ewa kâitgumu Anitâhât den ya lonğâem otmu bâleop. Yakât kakñan Ewañe lokñe ekumu yâkñe imbiñahât den watmâ yawuâk otmu bâleop.

15 Yakât otmâ imbilipyenñaje Kiristohâlen biwiyenñaje kepeim loklipyenñe yengât amutgen mannomai. Yawu manmâ nan baralipyenñe wawaeyekmâ tihityenñe otñetâ yanâmâ Anitâñe yekmu ârândânñe otmu manman kârikñahât pat kuyingiwuap. Otmu Kiristohâlen biwiyenñaje

yawuâk kepeim biwiyenê galemahom manmâ bukulipyenê yengât nângâyînginomai yanâmâ manman kârikjahât bulânê ya menomai.

3

Kiristohât komot yengât kunlipyenê

¹ Den bulânê yuwu sâmunê nângâ. Kiristohât komotnê lok âlâ me âlâ kunlipyenê sâm katnenekmâ âi ningînetâ hoj bayîngine sâm otmai ya yengât Anitânê nângâmu âlepne otmap.

²⁻³ Lok yawuya yengât manmanyenê yakât yuwu sâmunê nângâ. To kâriknê ki nem biwi hâlim otmai. Me ki kuk kânguruk otmâ lohimbi mem siriken soroken katyekmai. Otmu tewetsennahâlâk ki nângâmai. Yâknê târârâhâk manjêtâ ya yengât hakyenjan tosa âlâ ki tetewuap. Otmu bukulipyenê lohotjan otyîngînetâ ya yengât nângâm “lok mulunne” sâmai. Otmu Kiristohât komolân gâtne âlâ me âlâ ya yengât nângâyîngim nembe kalem otyîngimai. Otmu Anitâ yet Kiristo yetgât den pat topjambâek kâsikum lohimbi yîngînetâ yâknê nângâjêtâ keterakyîngimap.

Otmu imbi yâhâp kalimbu ki meyekmai.

⁴ Biwiyenê galemahom kilik milik manmâ imbi naomlipyenê galemयोगom tihityenê otjêtâ imbi naomlipyenê ewe katyekmâ tem lâuyîngimai.

⁵ Yawu gârâmâ yawu ki otmainê Kiristohât komot yengât galem katyekdâ yâknê lohimbi ki tihityenê otmâ hoj bayînginomai.

⁶ Otmu torokatmâ sâwe. Emelâk Satanne ikjahâlâk nângâmu yahatmu otmâ hilipguop. Otmu lok âlâ me âlânê Kiristohâlen biwiyenê

katnetâ sâp kâlep ki otmu manmâ gai. Lok yawuya galem katyekdâ yâkne Satanne olop yawu otmaiât kunlipyene sâp ki katyekbuat.

⁷ Otmu lohimbi belângen manmaine sâp bâleyinginetâ biwiyene kum Satangât paŋgoŋân kioŋmaiât Kiristohât lok âlâ me âlâhât nângâyinginetâ yahatmu eweyingimai lok yawuya kunlipyene sâp katyekdâ kinnomai.

Kiristohât komot yengât hoŋ bawalipyene

⁸ Aiop, lok âlâ me âlâne Kiristohât komot hoŋ bayinginet sâp mem katyekbuat ya yengât yuwu sâmune nângâ. Yâkne biwiyene galemahoŋetâ manmanyene kelihakmu lohimbiŋe yekmâ ewe katyekmai. To kârikne ki nemai. Me den perâkne ki sâmai. Me bukulipyene yengât iri sikumyene ki ekŋâlem kâityongom meyingimai.

⁹ Otmu Wâtgât mâmâŋahât Heakne nângân nângânyene mem pâroŋ pilâyingimu Kiristohât den pat âlepne topŋambâek nângâm yâkâlen biwiyeneŋe tiŋâk kepeim manmai. Otmu Anitâne biwiyene ekmu ârândâŋ otmap yawu biwiyeneŋe nângâmai.

¹⁰⁻¹² Yâkne imbi yâhâp kalimbu ki meyekmai. Otmu imbi naomlipyene galemyongom tihityene otŋetâ manmanyene kelihakmap. Imbilipyeneŋe gurâ Kiristohâlen biwiyeneŋe kepeim yâkât nep tiŋâk mem lohimbi hoŋ bayingimai. To kârikne ki nemai. Me den guruk me den belângen ki sâmai. Yawu manmâ biwiyene galemahoŋetâ manmanyene kelihakmu lohimbiŋe yekŋetâ yahatmu eweyingimai. Lok yawuya yengât kutylene katdâ Kiristohât lohimbiŋe manmanyene ekŋetâ ârândâŋ otbuap. Yâkne manmanyene ekŋetâ

yawu otmu yanâmâ mem katyekdâ lohimbi hon bayinjinomai.

¹³ Otmu yâkne âilongo lohimbi hon bayinjinomai yanâmâ lohimbine ewe katyekmâ nângâyinjineta yahatbuap. Otmu yâkne Kiristohâlen biwiyenane kepeim tem lâuwanjim mansai yakât topne sâm haok tuhum lohimbi belângen manmai ekyongomai. Yawu.

Yesu Kiristo yâkât topne.

¹⁴ Sâp ki kâlep otmuâk kapi yu pilâm gâhâlen takamune enakmâ den otdomgât nanjan.

¹⁵ Yawu gârâmâ mâtâp ki tetenihiwuap otmuâmâ pepa kulemgum katgihian yu sâlikum nenne buku oranjim orotmeme girawu otmâ manmunne Anitâne nângâningimu ârândân otmap yakât Kiristohât lohimbi ekyongorâ nângânomai. Anitâ Manman Ambonane nen Kiristohât lohimbi orop tatmap. Yakât otmâ Wâtgât mâmânahât Heakne Anitâhât biwinan nângân nângân âlâlâ tatmap ya mem biwinenjan katmu nenne Kiristohât den bulâne ya topnambâek nângâm lohimbi kâsikum yinjinomgât dop tap.

¹⁶ Anjoân lohimbine Yesu Kiristohât topne ki nângânetâek Anitâne hângângumu ge nengât tosehât otmâ kawenenjan kinmu kuñetâ muop. Yâkâlen biwinenjan kepeim manmunne Anitâne nenekmu ârândân otmap. Yakât nângâmunne bulâne oap.

Yâkne lok otmâ hânân ge hohetnenjan manmu kuñetâ muop. Mumu Wâtgât mâmânahât Heakne mumunambâ mem yahalop. Yakât otmâ yâkât nângâmunne Anitâhât nanne tân

tâjâk otmap. Yâkñe olop miop ya Anitâhât anjelolipñañe ekñetâ âlâ kândâkdâ olop. Aposololipñañe topñe katmâ yâkât den pat âlepñe sâm haok tuhuñetâ lohimbi hânñan kulemñan manmâ araiñe nâñgâñetâ bulâñe otmu yâkâlen biwiyeñañe kepeimai. Otmu himbimân âwurem yâhâmu Anitâ orop tawot.

4

Lok perâkñe yeñgât topyeñe

¹⁻² Anitâhât Wâtgât mâmâñahât Heakñe den âlâ biwinan kalop ya sâm tetemune nâñgâ. Gâmâlâk lok nombotñañe Kiristohât lohimbi yeñgâlen taka den perâkñe ekyongonjetâ nâñgâm nombotñañe hionakmâ yeñgâlen torokatnomai. Lok yamâ weke bâleñe me senduk banearâñe kakyeñan memu biwiyeñe kârikñe otmu den perâkñe sâm bukulipyeñe kâityongonomai. Kâityongonjetâ bukulipyenñañe Kiristo betgum yeñgâlen torokatnomai.

³ Lok perâkñe yañe orotmeme âlâlâñe mem bâlenenekmap sâm lohimbi ki miaknom sâm samut katmai. Me sot âlâlâ ki nenom sâm samut katmai. Samut katmai yamâ dondâ otmâ hilipgumai yakât yuwu sâmune nâñgâ. Anitâñe sot âlek âlek yamâ neneñeâk hârok sâm katningiop. Nenñeâmâ sot ketetmâ “Yuâmâ neneñe” otmu “Yuâmâ ki neneñe” yawu ki sânom. Nen Kiristohâlen biwinenñañe kepeim yâkât den bulâñe watmainñe sot âlek âlek nem Anitâ mepaemain.

⁴⁻⁵ Otmu Anitâñe wuân me wuân kalop yamâ âlepñeâk hârok. Nenñe wuân me wuân nene

sâm otnom yamâ angoân Anitâ mepaem yanâmâ nenom. Yawu otnom yanâmâ Anitâne nenekmu ârândân otbuap.

Timoteone yuwu otmâ hon bayingiangât kulenguop.

⁶ Kiristohâlen biwihe kalonâmbâek nenje yâkât den kâsikum gihimunje nângâm hejengum biwihan katmâ manmâ gat. Yakât otmâ den ekgohoan yu nângâm hejengum Kiristo hon bawaŋim yâkât den yu bukulipge kâsikum yingiwuat yan Kiristone gekmu ârândân otbuap.

⁷ Yâhâ lok biwiyeŋambâ nângân nângân tânât topne topne tetemap yakât gâ orop alahune sâm otnomai yanâmâ ki nângâyingiwuat. Gâne Anitâhât tem lâuwaŋgirâ gekmu ârândân otbuap yakât nângârâ keterahâkgât den âlâen hâum sâmune nângâ. Lok sihan kiŋgitne orowâkne sururuk sânomai. Yawu otnomai yakât nângâm wâtyene houj sâmapgât inânjan dop miakmâ yâhâmai. Yakât dopneâk biwihe houj sâmapgât Anitâhât den biwihan katmâ lâum manmâ yâhâwuat.

⁸ Wâtnenje kâriheâk sâm inânjan dop miakmain yamâ âlepne. Yâhâ biwinenje Anitâhâlen kârihem kinâk sâm sâp yupâek yâkât den biwinenjan katmâ lâum manmâ yâhânom yamâ âilongo. Yawu otnom yanâmâ manman âlepŋahât bulâne âlâlâ teteningimu biwinenje sânduk sâmu mannom. Otmu hâmbâi Anitâne sâp patoen manman kârikjan torokatnenekmu manmâ yâhânom.

⁹ Den ekgohoan yu nângârâ bulâne otmu yukât biwi yâhâp ki otbuat.

¹⁰ Den yu nângâmunje bulâje otmap. Anitâ Manman ambonaje lohimbi kerek menenekmâ manman kârikjan katnenekmu mannomgât dop tap. Yawu gârâmâ yâkâlen biwinenja kepeim manmain nenâk menenekmâ manman kârikjan torokatnenekmu mannom. Yakât nângâm yâkâlen biwinenja tiñâk kepeim hoj bawanjim hâhiwin kakjan manmain.

¹¹ Den sâam aran yu Kiristohât lohimbi kâsikum yingirâ lâum mannomai.

¹² Lohimbi nombotja gâhât nângâjetâ gemu “naom tipije” sâamihât lohimbi senyenjan manmâ biwihe galemahom hejengum Kiristohât tem lâuwangim manbuat. Yawu manmâ den lohontan ekyonguwat.

¹³ Sâp kâlep ki otmuâk gâhâlen takawom. Yakât otmâ yuwu otmâ mambotnihim manbuat. Lohimbi menduhuakmâ Anitâ yet Kiristo mepaeyeleknomaiân miti kâsikum yingirâ nângânomai. Otmu den ya tâj tâjâk watmâ orotmeme wuân me wuân otmâ manjetâ Anitâje yekmu ârândâj otbuap yakât ekyongom mem hewewen tuhuyekbuat.

¹⁴ Timoteo, emelâk Kiristohât komot ya yengât kunlipyenjae âi sâam gihim kungan mewi. Kungan menjetâ Wâtgât mâmâjahât Heakje mâmâje otgihimu âi girawu mendâ bulâje tetewuap ya yâkje biwiyenan katmu sâam tetem eknongowi. Bulâje ya teteâk sâam âi yakât biwihane tiñâk mem tuhuwat.

¹⁵ Emelâk Wâtgât mâmâjahât Heakje mem hewewen tuhukmu Kiristone olop miop yawuâk otbeâk nângâm otdâ gekmunje tipije

âlepņe olop. Benņe yakâlâk nâņgâm manmâ gat yakât otmâ tat tat memehe ekmunņe âilonņo oap. Otmu yâkâlen biwihanņe tiņâk kepeim manmâ yâhâwuât ya ekmâ Anitâ mepaenom.

¹⁶ Kiristohât den ya kelanņatmâ kâsikum yinņiman sâm biwihe galemahom manbuatgât nanņan. Yiwerenņe yu âi mem mansat yawuâk torokatmâ Kiristohât den kâsikum yinņirâ lohimbiņe yâkâlen biwiyenņe kepeim manmâ yâhânomai. Yawu otmâ gâ orop meyekmâ manman kârikņan katyekmu mannomai.

5

Timoteoņe yuwu otmâ Kiristohât komot galem-yongôkgât Pauloņe kulemguoņ.

¹⁻² Gâņe Kiristohât lohimbi yenņgât kunyenņe otmâ galem-yongom mansat. Yakât otmâ yuwu otyinņiwuatgât nanņan. Lohimbi âlâ me âlâņe otņetâ bâlemu den kâwâ kârik ki otyinņiwuat. Lohimbi somboņe otņetâ bâlewuap otmuâmâ âwâhe mâmâhe ewe katyelekmâ lohotņan otyitgimat yawuâk otyinņiwuat. Me lohimbi nombotņe otņetâ bâlewuap otmuâmâ imi atalipge me wârâ toulipge lohotņan otyinņimat yawuâk otyinņiwuat. Yâhâ imbi yâhâmâ esep esewâk otyinņiwuat.

Imbi kambut ya yenņgât sâop.

³ Imbi kambut nombotņe hep torehenlipyene bia me nimnaom barak manmai yaņe umburuk manmai-hât Kiristohât komot ekyongorâ tihityene otnomai.

⁴ Yâhâ imbi kambut âlâñeâmâ nan baralipyene me helipyene orowâk manmai. Yâkne mâmâlipyene me buwulipyene yengât tihityene otmâ hon bayinginetâ Anitâne yekmu ârândân otbuap. Yawu otnomai yan emelâk ñañayenân âwâ mâmâlipyenane me buwulipyenane tihityene otbi yakât matne yâku sombo otnomaiân tihityene otnomai.

⁵ Yâhâ imbi kambut nombotne hep torehenlipyene bia me nimnaom barak manmai yâkneâmâ Anitâne nângâningiâk sâm haonmâ ârândân ulitgum mepaemai.

⁶ Aiop benne, imbi kambut nombotne âlâñeâmâ “umburuk otmâ umatne kakñan manmaihât kâwâ konda otmâ yapâ tewetsenne mem dâimai. Kambut yawuyane yawu manmai yamâ biwiyene mumu hiliwahonomaihât pat manmai.

⁷ Lohimbi belângen manmaine Kiristohât lohimbi sâm bâleyingimaihât imbi kambut manmanyenahât den ekgohoan yu gâñe sâm tetem ekyongorâ tem lâunihinjetgât nanjan.

⁸ Kiristohât lohimbi âlâ me âlâñe yene hep torehenlipyene me sese buwulipyene ki tihityene otmai yaneâmâ Kiristo betgum lohimbine Anitâhâlen biwiyenane ki kepeim manmai yawu otmai. Yakât otmâ Anitâne yekmu dondâ bâlemap.

⁹ Aiop, imbi kambut âlâ me âlâñe Kiristohât komot hon bayingine sâm otmai ya yengât yuwu sâmunne nângâ. Embânâmbâek imbi kambutne nep tuhum Kiristohât komot hon bayingim gai. Ya yengât kutyene kulemgum katdâ tatmu tewetsenne memai. Otmu imbi kambut ondop yâk yengâlen torokatñetâ kutyene kulemguwat yamâ

yuwu. Imbi kambut âlâ me âlâhât yambuyeņe 60 otyeņgiap ya yeņgât kutyeņe kulemguwuat. Yâhâ lok yâhâp kalimbu ki meyekbi.

¹⁰ Orotmemeyeņe âlepņe yuwu otņetâ Kiristohât komotņe mepaeyekmai. Nan baralipyeņe âilonņo galemyongom heņgeņgum gawi. Otmu lomba takañetâ emetyeņan dâim yâhâ katyeķetâ tatņetâ sot um yeņgiminiwi. Otmu heweweņ otmâ âi âlek âlek mem Kiristohât komot hoņ bayeņgim gai. Otmu umatņe âlâlâ lohimbi kakeņeņan yâhâmap yan heweweņâķ tânyongomai. Imbi kambut yawu manmâ gai ya yeņgât kutyeņe kulemguwuat.

¹¹ Yâhâ imbi kambut hâkyeņe heroņe mansai yamâ kutyeņe ki kulemguwuat. Yamâ topņe yuwuhât. Loklipyeņe bâleņetâ Kiristohât nâņgâm yâķât komot hoņ bayeņgine sâm biwiyeņe katmai. Yawu otmai yamâ gâmâlâķ lok yekmâ biwiyeņe pârâķ pilâm Kiristohât nep pilâm lok meyekmai.

¹² Kiristohât nep tuhunom sâm biwi katbi ya pilai yakât nâņgâņetâ biwiyeņan hâumu gorâ kakņan mannomai.

¹³ Otmu kutņan hilâm im tatmâ emet ârândâņ yâhâm gem den golâ, me buku âlâhât den guruk, me den belângen sâsâ yawu sâņetâ dondâ bâlewuap.

¹⁴ Yawu otmaihât Kiristohât komot yuwu sâm ekyongohât naņgan. Lohimbi nombotņe belângen manmaņe Kiristohât komot ya yeņgât sâm bâleyeņgimaihât imbi kambut yawuyane lok miakmâ mannomai. Yawu otmâ nimnaomlipyeņe mem ga katyekmâ galemyongom heņgeņgum yan tat tat memeyeņe âilonņo teteyeņgiwuap.

¹⁵ Yâhâ imbi kambut nombotņajeâmâ manman

âlepñahât mâtâp ya pilâm Manman bâlepñahât Amboñe Satan yâkât mâtâp watmai.

¹⁶ Otmu Kiristohât komolân gâtñe imbi âlâñe ikñe hep torehenñe âlâñe imbi kambut mansap yakât tihitñe otmâ tânguâkgât nanñan. Tihitñe otbuawân Kiristohât komotñe hewewenñ otmâ imbi kambut nombotñe hep torehenlipyenñe barak manmai ya tânyongonjetâ âilonño otbuap.

Kiristohât komot yengât galem ya yengât sâop.

¹⁷⁻¹⁸ Kiristohât komot yengât galemlipyenñe nepyenahât hâmenñe yingñetâ menomaihât yuwu sâmunenânñgâ. Emelâk Anitâñe girem den âlâ Mose ekumu kulemguop ya yuwu tap.

“Bulimakaonñe nep tuhuyingiwuap yan sot bulâñe nemap sâmlaunñe ki sâhâml mañgunomai.”

Otmu âlâmâ yuwu tap.

“Lok âlâ me âlâñe nep tuhuyinginomai yakât hâmenñe yingñetâ ârândânñ otbuap.”

Den yawu tap. Yakât otmâ Kiristohât komot yengât galem katyekmâ âi yingñiwi yanñe âi ya mem den pat âlepñe ya lohimbi belângen mansai ya ekyongomai, me Kiristohât komot den kâsikum yingñimai ya yengât âi ekñetâ âilonño otmu hâmenñe pato yingñinomaihât nanñan.

¹⁹ Otmu lok yâhâp me amon yanñe galemlipyenñe yengât topyenñe teteâkgât sâml hâreyingñine sâml ot-nomai yan denyenñe ikñiâk ikñiâk sâñetâ konok otbuap yamâ nânñgâyingñiwuat. Yâhâ lok konokñe ikñiâk sâmwuap yamâ ki nânñgâwanñiwuat.

²⁰ Otmu galemlipyenñe âlâ me âlâñe orotmeme bâlenñe otnomai yamâ meyekmâ lohimbi yengât

senyenjan katyekmâ sâyinjiuwat. Yawu otyinjiirâ yan lohimbiñe ya ekmâ manmanyenje galema-honomai.

²¹ Nâñe Anitâ yet Yesu Kiristo otmu anelolipyetñe koko salehâk ya yengât senyenjan kinmâ yuwu sâmunen nâñgâ. Galemlipyenjen âlâ me âlâhât den sâmhâreyinjiuwat yan den ekgohoan yu tâñ tâñâk watbuat. Yawu watmâ lok âlâhât nâñgârâ yahatmu, âlâhât nâñgârâ gemu yawu ki otbuat. Den sâmhâreyinjiirâ Anitâñe nâñgâmu ârândâñ olâkgât târârâhâk sâuwat.

²² Galemlipyenjen âlâ me âlâñe otñetâ bâleop ya yengât den sâmhâreyinjiirâ nâñgâñetâ hañ sâyinjiimu manmanyenjen kelihakmu mansai. Lok yawuya in yawu ki meyekñetâ Kutdâhât âi witgum tuhunomai. Manmanyenjen ekdâ ârândâñ otmu yâhâpñe âi sâm yinjiuwat. Yawu gârâmâ âi in yawu yinjiirâ âlâkuâk otñetâ bâlewuap yakât tosa yamâ lohimbiñe gâhâlen sâm gâitnomai.

²³ Otmu tep kombohahât otmatgât wain to tipinjen nembuat.

²⁴ Lok nombotñanjen bukulipyenjen yengât senyenjan kinmâ otñetâ bâlemap ya yengât topyenjen nâñgâmai. Lok yawuya meyekmâ den âiân katyekñetâ sâmhâreyinjiuwâlân emelâk topyenjen nâñgâwan sâuwat. Yawu gârâmâ lok nombotñen âlâñeâmâ topyenjen kurihiakmâ manmai. Yâhâmâ âi pâi tuhuyeknomai yanâk topyenjen mem tetewuat.

²⁵ Otmu lohimbi nombotñanjen lohimbi senyenjan kinmâ orotmeme âlepñe otñetâ ekmai. Yawu gârâmâ lohimbi nombotñanjen orotmemeyenjen âlepñe otmai ya ekmâ bukulipyenjenjen mepaeyekmai sâm orotmeme âlepñe ya tihângen

otmai. Yamâ lohimbi âlâ me âlâŋe ya nâŋgâm sâmbaok tuhumi. Yawu otmai yaŋe tihâk tatbuapgât dop ki tap.

6

¹ Âi lok yeŋgât sâmbune nâŋgâ. Kiristohât lohimbi ya den kâsikum yingimain yakât lohimbi belâŋen manmaiŋe den ya nâŋgâŋetâ helekŋe otmu Anitâ sâmbâlewangimaihât âi lok nombotŋe Kiristohâlen biwiyenŋe katmaiŋe kunlipyenŋe eweyingim lauyenŋe lâum kinmâ âi tuhuyinginomai.

² Yâhâ kunlipyenŋe Kiristohâlen biwiyenŋe kepeim manmai otmuâmâ âi loklipyenŋe ya ki holanŋekŋetâ ari yenŋe nâŋgân nâŋgân watmâ galemahom mansai. Yakât otmâ âi lok yaŋe kunlipyenŋe ki sâmbâleyinginomai. Yâhâ kunlipyenŋe Kiristohâlen biwiyenŋe kepeim manmai yâhâmâ Anitâŋe nâŋgâyingimap. Yakât nâŋgâm âi lokŋe âi kârikŋeâk mem kunlipyenŋe hon bayinginomai. Den ekgohoan yu kâsikum yingirâ nâŋgâm manŋetgât nanŋan.

Senŋe âlâlâ ki ekŋâlem miaknehâlâk nâŋgânom.

³ Kutdânenŋe Yesu Kiristone den âilonŋo aposololipŋe kâsikum yingiminiop yakât nâŋgâmunŋe bulâŋe otmap. Yâkât otmâ lohimbi den ya kâsikum yingimunŋe nâŋgâŋetâ bulâŋe otmap. Yâhâ lok nombotŋenŋe den ya nâŋgâŋetâ ki ârândâŋ oap sâmba yenŋe enŋatyenŋeâk watmâ den ondop kâsikum yingimai yamâ dondâ bâlemap.

⁴ Lok yaŋeâmâ yenahât nâŋgâŋetâ dondâ yahatmap yamâ den kâsikum yingimai yakât topŋe hâum pâpgumai. Yakât otmâ bukulipyenŋe orop

den kakñan sahañginehâlâk nâñgâmai. Yawu otmâ nâñgâm bâleanjim hâiakmâ sâm ge karakmai. Otmu hionakmâ den belângen sâm hakyenjan sahanjimai.

⁵ Yawu otmâ den bulâñe pilâm biwi nâñgân nâñgânyeñe mem helenj tuhuakmai. Otmu lohimbiñe tewetsenñe ningiñetâ hâk sânduhân mannehâlâk nâñgâm den kâsikum yingimai.

⁶ Nenñe Kiristohâlen biwinenñe kepeimain. Yawu otmâ senñe âlâlâhât ki ekñâlem manmain yanâmâ Anitâñe biwi sânduhân katnenekmu biwinenñe ârândâñ otmap.

⁷ Kândikum mâmâlipnenñe menenekbi yan tepyenambâ hâk barak tetewin. Dop yawuâk hâmbâi mum yan hân yu pilâm senñe âlâlâ ki miakmâ arinom.

⁸ Yakât otmâ yuwu nanjan. Anitâñe sot, me pet sâñgum, me senñe âlâlâ ya ningimu dopnenñanâk mem manmain. Otmu “Getek âlâ ningiap,” sâm ki dewaenom.

⁹ Lohimbi nombotñe senñe âlâlâ ekñâlem miakmâ hâk sânduhânâk manne nâñgâmai. Yawu nâñgâmai yamâ biwi nâñgân nâñgânyeñe hâlim milim otmu bâleñahât pañgoñân kionmai. Otmu yeñahâk yapâ ki holañaknomai. Yakât otmâ yanâk tatmâ hiliwahonomai.

¹⁰ Yâhâ lok âlâ me âlâñe senñe âlâlâ ekñâlem miakne sâm otmai ya yeñgât biwiyenambâ nâñgân nâñgân bâleñe âlâlâ tetemap. Ya watmâ orotmeme kiñgoñ otmai. Yawu otmâ Kiristohât lohimbi nombotñe yâkât mâtâp pilâñetâ biwi nâñgân nâñgânyeñe orotok sâmu gorâ kakñan manmai.

Pauloñe Timoteo den ekuop.

11 Nanne Timoteo, Anitâje mengekmu hoŋ bawanŋim mansat. Yakât otmâ gâŋeâmâ orotmeme bâleŋe âlâ me âlâ ekmâ betbanŋiwuat. Yawu otdâ Anitâje gekmu ârândân olâk sâm yâkâlen biwihaŋe tiŋâk kepeim tem lâuwânŋiwuat. Otmu Kiristohât lohimbi nânŋâyinŋim lohotŋan otyinŋiwuat. Otmu lohimbi belângen manmaine mâtâp maŋguhine sâm otnomai yakât nânŋârâ ki sâtŋe otmu biwihe houŋ sâwuap.

12-13 Emelâk Wâtgât mâmânjahât Heakŋe mem hewewenŋ tuhuhekmu Kiristohâlen biwihe kalon yan nen Kiristohât lohimbi sennenŋan kinmâ “Kutdâne Yesu Kiristo konok hoŋ bawanŋim manbom,” sâon. Yawu sâon yan Anitâ Manman Ambone otmu nanŋe Yesu Kiristone nânŋâhihimutâ ârândân olop. Emelâk embânân Yesu Kiristo ikŋak kiap âlâ, kutŋe Pontio Pilato sâm, yâkât senŋan kinmâ Anitâ orop topyetŋe konohâk tap ya ekuop. Anitâ yet Kiristo yâk yetgât sâtgât otmâ yuwu sâmune nânŋâ.

14 Yesu Kiristone âwurem ge menenekbuap yakât sâp utâpŋuap. Yakât mambotnomân lohimbiŋe manmange ekŋetâ bâlemu Kiristohât den pat mem ge katmaihât biwihe galemahom târârâhâk manbuat. Yawu manmâ âi gihiwin ya tiŋâk membuat.

15 Anitâ yahat yahatŋe, lok topŋe topŋe manmâ gai ya yenŋât kunyeŋe. Otmu lok kutdâ ya yenŋât kunyeŋe pato. Yâkŋe konok ambonenŋe otmâ tihitnenŋe otmap. Yakât otmâ nânŋâwanŋimunŋe âlâ kândâkdâ otmap. Kiristone âwurem ge menenekbuapgât sâp kalop ya ekmu ârândân otbuap yanâmâ âwurem ge menenekbuap.

16 Anitâ Manman Amboŋe ikŋiâk koko salehâk tatmap. Yakât otmâ ikŋjak tatmawân lanŋne ya lok âlâ me âlâŋe eknomgât dop âlâ ki tap. Ikŋe konok kunneneŋe tatmâ tihitnenneŋe otmâ yâhâmbisâpgât heroneŋe nâŋgawaŋgim mepaem manmâ yâhânom. Ya bonŋanâk.

Lohimbi iri sikumyeneŋe orop mansai ya yengât sâop.

17 Lohimbi iri sikumyeneŋe orop mansai ya yuwu sâm ekyongowuatgât nanŋan. Iri sikumyeneŋe bi-atiŋgiwuap. Yakât otmâ hâkyeneŋe mepaeakmâ iri sikumyeneŋe miakmâ hâk sânduhân manne sâmbi-wiyeneŋe yanâk ki katnomai. Anitâ Hop Sambe Amboŋaneŋe tihitnenneŋe otmâ lâtpnongomap. Yâkŋe yawu otmap yakât biwiyeneŋe yâkâlenâk kepeim heroneŋe nâŋgânomaihât nanŋan.

18 Yawu mannomai yan tepyeneŋe heweweneŋe otmu lohimbi umburuk manmai ya tânyongoŋetâ Anitâŋe yen yekmu ârândânŋe otbuap.

19 Yakât bulâŋe Yesu Kiristoneŋe âwurem gewuawân meyekmâ manman kârikŋan katyekmu manmâ yâhâmbisâi.

Den bâiŋe sâop.

20 Nanne Timoteo, emelâk Kiristohât den lohimbi kâsikum yinŋiwuat sâmbi ai gihiwan ya biwihaneŋe tinâk mem tuhuwuuatgât nanŋan. Otmu lok nombotŋaneŋe lokgât nâŋgân nâŋgân tâŋât watmâ den kakŋan sahaŋgimai. Lok yawuyaneŋe gâ orop den yawu alahune sâmbi otŋetâ ki nâŋgâyinŋiwuat. Yâkŋe topŋambâek nanŋain sâmbi yamâ sâmbi hilipgumai.

21 Lok nombotꞆaꞆe yawu otmâ Kiristohât mâtâp
pilâwi. BâiꞆ.
Anitâ gâ orop talâkgât naꞆgan.
Nâ âwâhe,
Paulo

Yesuât Den Pat Âlepŋe
The New Testament in the Selepet Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Selepet long Niugini

copyright © 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Selepet

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

995083d2-705e-5a60-af47-1e36806ccbc